

Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr.: V-sak 4
Møtenr.: 7/2019
Møtedato: 22. oktober 2019
Notatdato: 8. oktober 2019
Arkivsaksnr.: 2019/11151
Saksbehandler: Pål Vegard Pettersen, Stein Helgesen, Enhet for lederstøtte

Budsjettinnspill 2021

Hovedproblemstillinger i saken

I henhold til tildelingsbrevet for 2019 skal budsjettforslag for 2021 sendes Kunnskapsdepartementet innen 1. november 2019. Kunnskapsdepartementet bruker satsingsforslagene utenfor rammen som del av grunnlaget for arbeidet med statsbudsjettet.

UiOs utkast til innspill til statsbudsjettet for 2021 følger vedlagt. I innspillet foreslås det å videreføre tidligere budsjettinnspill, samtidig som Regjeringens budsjettforelegg for 2020 og andre aktuelle saker hensyntas. UiOs argumentasjon og prioriteringer fremkommer i vedlagte utkast til brev til departementet.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Universitetsstyret slutter seg til universitetsdirektørens fremlagte prioriteringer til satsingsforslag utenfor rammen for 2021.

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Unni Dalseng
interim direktør virksomhets- og økonomistyring

Vedlegg:
Kopi av utkast til brev til Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 16.10.2019
Deres ref.:
Vår ref.: 2019/11151 SHELGESE

Innspill til statsbudsjett for 2021 fra Universitetet i Oslo

Norge er avhengig av en høyt utdannet befolkning og forskning av høy kvalitet for å lykkes med omstillingen til en grønn økonomi og for å løse våre samfunns- og velferdsutfordringer. UiO har en avgjørende rolle i dette arbeidet.

UiO er Norges fremste universitet og høyt rangert blant universitetene i Europa. UiO produserer en tredjedel av landets doktorgrader og har omlag halvparten av landets sentre for fremragende forskning. UiO er også høyt rangert på Thompson Reuters liste over Europas 100 mest innovative universiteter. Likevel har UiO hatt den svakeste budsjettutviklingen av de norske høyere utdanningsinstitusjonene siden 2005. Vi mener dette er et paradoks, særlig fordi regjeringen har signalisert en så tydelig ambisjon om å skape flere fremragende utdannings- og forskningsmiljøer i Norge. På generelt grunnlag etterlyser UiO spissede tiltak og virkemidler som setter UiO enda bedre i stand til å realisere det overordnede målet om å etablere seg blant de fremste forskningsintensive universitetene internasjonalt.

Vi imøteser regjeringens videre oppfølging av Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028*, og vil gjerne bidra i dialogen med departementet om operasjonalisering av de ulike prioriteringene i planen.

I det følgende skisserer vi noen utvalgte tiltak og momenter som vi mener er viktige å hensynta i utarbeidelsen av forslag til statsbudsjett for 2021.

Fortsatt sterk prioritering av utdanningskvalitet og læringsmiljø

Universitetsledelsen har en sterk ambisjon om å styrke utdannings- og forskningskvaliteten ved UiO. Vi vil særlig ha et større trykk på utdanningskvalitet og læringsmiljø, og ønsker i enda større grad å bidra til omstilling, flere arbeidsplasser og toppkandidater til eksisterende og fremtidig arbeidsliv – slik vi oppfatter å være regjeringens forventninger.

Studieplasser

De senere år har det i noen grad vært tildelt nye studieplasser over statsbudsjettet i tråd med regjeringens prioriteringer, bl.a. innenfor lærerutdanning, teknologi/grønn vekst og på IKT-området. UiO vil gjerne gå i dialog med departementet vedrørende evt. nye prioriteringer for 2021. Gitt vår brede studie- og forskningsportefølje er vi svært godt rustet for å tildeles studieplasser på en rekke områder. Eksempelvis ser vi et klart behov for «friske» studieplasser innenfor vår nyskaping med bachelorprogram i filosofi, statsvitenskap og

Rektor

Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

økonomi (PPE), samt i forbindelse med å utvikle en engelskspråklig master i religiøst lederskap. I tillegg vil vi særlig fremheve følgende:

Medisinutdanningen

Nylig kom Grimstad-utvalget med sin klare anbefaling vedrørende økning av studieplasser i medisinutdanningene i Norge. UiO støtter forslaget og mener det er viktig at Norge utdanner en større andel av sine egne leger for å sikre et bærekraftig helsevesen i årene fremover. Vi imøteser den politiske oppfølgingen av Grimstad-utvalgets rapport, og vil signalisere at vi er beredt på å utvide kapasiteten ved vår egen medisinutdanning. For å sikre kvalitet vil vi bygge på dagens sterke legeutdanning og samarbeide tett med flere sykehus innenfor Helse Sør-Øst. For å gjennomføre kapasitetsøkningen på en god måte trengs tilstrekkelig finansiering og en realistisk tidshorison. Vi imøteser videre dialog med departementet om dette.

Videreutvikling av bachelor honours-program

I Meld. St. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* fremgår det at regjeringen vil «stimulere til utvikling av tilbud for de mest talentfulle og motiverte studentene». Ett tiltak som er nevnt i denne forbindelse er såkalte «honours-program» (jf. meldingens kap. 3). I Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028* finnes det en fyldig omtale av at UiO fra høsten 2019 piloterer bachelor honours-programmer innen realfag og humaniora. Honours-tilbudet bygger på UiOs unike kvaliteter og muligheter innen forskning og utdanning i et bredt spekter av fagområder.

Vi vil understreke at dette utviklingsarbeidet vil kunne fungere som en modell for sektoren. Søkertallene for inneværende år viser også at dette oppleves svært attraktivt for studentene. Opprettelsen av et slikt tilbud krever imidlertid økte ressurser til utvidet opptaksramme, faglige mentorer, felles samlinger, opprettelse av en felles læringsarena og til utvikling av honours-spesifikke emner. Så langt har imidlertid ikke dette tiltaket blitt tilgodesett i statsbudsjett-sammenheng. Vi ber derfor om at det bevilges 10 mill. kroner til honours-tilbudet ved UiO over kap. 260. post 50, for å muliggjøre evt. videreutvikling av ordningen.

Fireårig bachelorgrad i utvalgte språkfag

UiO har ansvar for en betydelig del landets portefølje av utdanninger i fremmedspråk – og mange språkfag tilbys kun ved UiO. Dette er et ansvar vi tar på alvor, men vi minner om at fagene både er undervisningsintensive og kostnadskrevende. Noen av språkstudiene har små studentkull, men de må like fullt opprettholdes som nasjonale tilbud. Vi har over flere år ventet på en budsjettmessig oppfølging av Meld. St. 25 (2016–2017) *Humaniora i Norge*. I stortingsmeldingen åpner blant annet regjeringen opp for at bachelorgraden i språk som er særlig krevende å lære, skal kunne utvides til fire år. Oppfølgingen av dette lar imidlertid vente på seg. Ved UiO er vi full gang med å planlegge form og innhold for fireårige BA-grader i arabisk, japansk og kinesisk. UiO ber om at Stortinget bevilger midler til 45 studieplasser til innføring av fireårig bachelorgrad i utvalgte språkfag over kap. 260 post 50.

Spesialistutdanning av tannleger

For vårt odontologiske fakultet har spesialistutdanning av tannleger vært en viktig del av virksomheten siden 1950-tallet. Opprinnelig var dette initiert av fakultetet for stimulere samspill mellom allmentannlegenes og spesialistenes oppgaver. I tillegg har vekselvirkningen vært svært viktig for kvaliteten på grunnutdanningen av tannleger og tannpleiere mer generelt.

Helse- og omsorgsdepartementet har siden 2003 finansiert deler av spesialistutdanningen av tannleger på universitetene gjennom tilskudd via Helsedirektoratet. I Prop. 1 S (2019-2020) for Helse- og omsorgsdepartementet fremgår det forslag om å ytterligere nedjustere tilskuddsbeløp per spesialistkandidat fra 2020. Etter våre beregninger vil samlet tilskudd til universitetene per 2020 dermed kunne reduseres med et betydelig beløp sammenlignet med 2016, og proposisjonen kan fortolkes i den retning at tilskuddet vil kunne gå ytterligere ned kommende år. Etter vår oppfatning er dette svært bekymringsverdig – ikke minst med tanke på kvaliteten i grunnutdanningen av tannleger, som trekker veksler på spesialistutdanningen. Vi ber derfor Kunnskapsdepartementet være særlig oppmerksom på dette i forbindelse med utarbeidelsen av forslag til statsbudsjett for 2021, og imøteser dialog med departementet om dette.

Strategisk satsing på livsvitenskap – nye rekrutteringsstillinger

UiO: Livsvitenskap er UiOs største satsing noensinne – en tverrfaglig strategisk satsing som omfatter all aktivitet i bredden av universitetets faglighet. Universitetsledelsen jobber aktivt for en betydelig styrking av tverrfagligheten ved UiO, blant annet i tråd med Meld. St. 25 (2016–2017) *Humaniora i Norge* og Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028*. Humaniora har – i likhet med samfunnsvitenskapene – en avgjørende rolle i utviklingen, vurderingen og implementeringen av moderne teknologier og nye behandlingsformer. I lys av dette, og den fagligheten UiO skal utvikle i det nye bygget for livsvitenskap, etterspør vi en spesifikk satsing fra regjeringen i form av 15 nye rekrutteringsstillinger over kap. 260 post 50 for å styrke tverrfaglighet og forsterke HumSam-perspektiver i livsvitenskap i statsbudsjettet for 2021.

Som et ledd i vår satsing på tverrfaglighet imøteser vi for øvrig ytterligere «frie» rekrutteringsstillinger – både stipendiat og post.doc. – som vi vil benytte til å styrke våre beste forskningsmiljøer på våre ulike fakulteter og i våre to øvrige tverrfaglige satsinger (UiO: Norden og UiO: Energi).

Nye bygg – opprettholde fremdrift

I UiOs Masterplan for eiendom presenteres de fire store satsingene UiO har behov for i de nærmeste årene. I prioritert rekkefølge er disse: 1) Nytt forsknings- og undervisnings-anlegg for livsvitenskap; 2) Nytt Vikingtidsmuseum for Kulturhistorisk museum; 3) Nybygg for klinikkfunksjonene ved Det odontologiske fakultet; 4) Nytt veksthus med klimasenter på Tøyen.

Så langt har de to førstnevnte prosjektene fått startbevilgning i de årlige budsjettbehandlingene, noe vi er svært tilfreds med. Samtidig vil vi sterkt understreke viktigheten av fortsatt fremdrift både for nytt odontologi-bygg og veksthus på Tøyen. Vi gjør i denne forbindelse særlig oppmerksom på at arealer for nytt odontologi-bygg med fordel kan vurderes i forbindelse med evt. økte opptaksrammer på vår medisinstudium, jf. omtale over.

Teknisk og funksjonelt oppgraderingsbehov – tilskuddet må fortsatt økes

UiO forvalter, på vegne av fellesskapet, bygg av stor nasjonal verdi. Vi mener Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028* gjør godt rede for eiendomssituasjonen i UH-sektoren. UiO er tilfreds med at man i statsbudsjettet for 2019 økte tilskuddet til teknisk og funksjonell oppgradering av bygg fra 86 mill. kroner til 161 mill. kroner, og at dette er videreført i regjeringens budsjettforslag for 2020. Dette er en velkommen utvikling, og UiO forventer at dette vedvarer også i statsbudsjettet for 2021.

UiO mener videre at disse bevilgningene med hell kan kanaliseres direkte til tekniske og funksjonelle oppgraderinger av infrastruktur og bygningsmasse i tråd med respektive institusjoner egne planer – dvs. direkte til institusjonene. Slike bevilgninger vil øke våre muligheter til å skape et mer moderne læringsmiljø, flere fremragende forskningsmiljøer og nå ut til flere med den kunnskapen vi produserer.

Områdegjennomgang eiendom i UH-sektoren – fortsatt selvforvaltning

Finansdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fått gjennomført en såkalt områdegjennomgang av bygge- og eiendomspolitikken i statlig sivil sektor, og anbefalingen i en ekstern konsulentrapport fra Capgemini Invent er at modellen med selvforvaltende lokaler – som bl.a. UiO omfattes av – avvikles og erstattes med helhetlig forvaltning av lokalene i statens husleieordning under Statsbygg. Regjeringen har p.t. ikke konkludert om ovenstående, jf. omtale i Prop. 1 S (2019-2020), men fra UiOs side vil vi anføre at *om* anbefalingen om eiendomsovertakelse fra Statsbygg tas til følge vil dette potensielt få store konsekvenser for UiO:

- Areal og infrastruktur er et viktig virkemiddel når vi jobber strategisk med å utvikle våre utdanningstilbud og vår forskning.
- Bygningsmassen er tett integrert i forskningen og utdanningen vår, og brukes som et strategisk virkemiddel i utviklingen av universitetet - både som campus og som aktør i byen.
- Det gir oss en fleksibilitet når det gjelder å planlegge renovering av bygg, for eksempel opp mot nye læringsmetoder, og også planlegge nye bygg.
- I mange situasjoner tildeles UiO forskningsprosjekter (SFF/SFU/SFI/EU mv.) som har begrenset levetid, ofte 5 år. I slike tilfeller agerer vi raskt og omprioriterer slik at arealer for denne spissforskningen er på plass i løpet av 12-15 måneder – som regel enda raskere. Hvis vi skulle måtte vente på «neste budsjettår» i slik sammenhenger, vil over halvparten av prosjektets levetid være over før arealene står klare.
- Vi står overfor store omstillinger, og eiendomsfullmakten gir oss det spillerommet vi trenger for å levere på vårt samfunnsoppdrag.
- Vi jobber svært systematisk med å ha en profesjonell drift og forvaltning av vår eiendomsmasse.
- Det å evt. frata universitetene eiendomsfullmakten strider også mot intensjonene i regjeringserklæringen, hvor institusjonenes autonomi understrekes.

På denne bakgrunn advarer UiO sterkt mot å endre forvaltningsregelverket for bygg i UH-sektoren.

ABE-reformen

Som det fremgår av tabellen under har UiO per 2020 et akkumulert kutt på 200,2 mill. kroner som kan tilskrives ABE-reformen.

Beløp i 1000 kr	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Årlig reduksjon	-29 409	-35 962	-41 067	-37 642	-27 597	-28 550
Akkumulert	-29 409	-65 371	-106 438	-144 080	-171 677	-200 227

Det er på det rene at ABE-reformen vil kunne gå på bekostning av faglig aktivitet ved vår institusjon, noe vi oppfatter er i strid med regjeringens intensjon bak reformen. UiO har merket seg formuleringen i Granavolden-plattformen om at regjeringen ønsker å videreføre reformen, «men samtidig vurdere hvordan den kan målrettes bedre for å oppnå målene om avbyråkratisering og

effektivisering». UiO er av den oppfatning at en eventuell videreføring i statsbudsjettet for 2021 må innebære å skjerme UH-sektorens samfunnsoppdrag.

Styrking av rettsvitenskapelig forskning

Fra 2016 har de tre juridiske fakultetene i Bergen, Oslo og Tromsø i fellesskap utarbeidet et omfattende utkast til et tematisk forskningsprogram kalt «Rettsens transformasjoner» (*Rettstrans*). Arbeidet ble satt i gang i erkjennelsen av at rettsvitenskapelig forskning befinner seg i en problematisk strukturell situasjon. Relativt lav av lærertetthet på de tre fakultetene gir mindre forskningskapasitet; sektordepartementet Justis- og beredskapsdepartementet har en meget lav FoU-andel sammenlignet med alle andre departementer; og Norges forskningsråds (NFR) hovedstyre har påpekt at det er lave tilslag for rettsvitenskapelig forskning". UiO ber på dette grunnlag om at departementet sikrer at behovet for rettsvitenskapelig forskning ivaretas på egnet måte i samtaler mellom de juridiske lærestedene og NFR.

Skagerrak-Kattegat-Oslofjorden – felles forsknings-, utdannings- og formidlingsplattform

Universitetet i Agder (UiA), Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Havforskningsinstituttet (HI), Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Meteorologisk institutt (MET) og UiO har nylig gå sammen om en felles forsknings-, utdannings- og formidlingsplattform knyttet mot havområdet Skagerrak-Kattegat-Oslofjorden I en rapport (2019) er det tatt til orde for etablering av felles forskningsprosjekter, infrastruktur og utdanning, samt en felles marin formidlingsplattform. Planen som foreslås er ambisiøs, og særlig interessant i et klima- og miljøperspektiv, men krever betydelige investeringer utover det institusjonene, virkemiddelapparatet og næringslivet bruker i dag. Vi ber om 10 mill. kroner i oppstartmidler til dette arbeidet, fordelt via kap. 260 post 50.

Med hilsen

Svein Stølen
rektor

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Stein Helgesen: +4722858348, stein.helgesen@admin.uio.no

Pål Vegard Pettersen: +4722855968, p.v.pettersen@admin.uio.no